

בס"ד. שיחה לא' — ראש-חודש אלול ה'תשי"ד.

א. פאה נכרית! הו"ע שנוגע לבנים ולבני בנים, לפרנסה ולבריאות, כדאיֵתא בזהרֵי שהדבר נוגע לבני חיי ומזוני.

אין לשאול מדוע פלונית ופלונית אינה חובשת פאה נכרית ואינה נוהגת כראוי, ומ"מ טוב לה בבני חיי ומזוני והצלחה בכל עניני. ראשית, אין אדם יודע מה קורה אצל זולתו, ואיזה צרות יש לו, שהרי אף אדם אינו מספר לחבירו מה מתרחש אצלו. ושנית, אין להביט ("פֶּאַרְקוֹקֶן זיך") על הזולת, אלא יש לקיים את ציווי הקב"ה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר כאן הענין ד"כי אתם המעט מכל העמים"ן].

ישנם בעולם גויים רבים יותר מאשר יהודים, וטוב להם. וכי משום כך יש לעשות כמעשי הגויים? — אילו היו עושים כן, לא הי' העם היהודי קיים רח"ל מזה זמן רב.

כאשר אשה יהודי' הולכת בשוק ללא פאה נכרית, אין שום חילוק בינה לבין נשים אחרות, אבל כשהיא הולכת חבושה פאה נכרית, אפשר להכיר שהיא אשה יהודי' אדוקה בתומ"צ.

אמנם אין צורך להכריז בשוק "אני אדוקה בתומ"צ", אבל...

וכי ממי מתביישים, מהחברה או מפלונית בת פלונית? ומה יאמרו, שאשה פלונית היא יהודי' שומרת דת משהי? וכי מהי החרפה בכך?

האם דורשים בכך מסירות נפש גדולה מדי? אילו לא הי' רח"ל מה לאכול, הילדים היו רעבים, והיו דורשים שמירת שבת במסחר ופרנסה — היתה זו מסירות נפש גדולה, והיו עושים זאת בלי ספק.

(1) ראה גם מכתב ד' אייר שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' יח ואילך), ובהנסמן בהערות שם.

(2) ח"ג קכו, א.

(3) ואתחנן ז, ז.

(4) ראה כתובות עב, סע"א ובפרש"י. רמב"ם הל' אישות פכ"ד הי"א.

(* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ובראשה רשם בכתי"ק: שיחה לא' ר"ח אלול ה'תשי"ד, ונדפסה בחוספות ללק"ש ח"ג ע' 188 ואילך (ס"א"ד), וחי"ח ע' 459 ואילך (ס"ה ואילך). במהדורא זו ניתוספו בהערות איזה פרטים מעלייהגהה המקוריים, ועוד איזה ציוני מ"מ שניתוספו ע"י המר"ל.

ב. כאשר הולכים, למשל, לרופא, הרי אף שאינו מבין בשכלו מדוע נותן הרופא תרופה פלונית, מ"מ מאמינים בו וסומכים עליו. וכן אמה שבנה אינו יכול לעכל את החלב, ופונה לרופא ילדים שיחליף את ה"פאָרמולאַ" — האם תאמר האמא, שבנה שוכב בעריסה, שהיא תמתין, תלך ל"קאָלעדזש" ל-5 שנים כדי להתלמד ולהבין את מה שהרופא יודע עתה, ורק אז תעשה כן?

— ה' אצלי "סטודנט" מ"קאָלעדזש", ואמר לי שאינו מניח תפילין ואינו לובש ציצית, משום שאינו מבין בשכלו מדוע יש לעשות כן... — הסיבה היחידה שאין רוצים לחבוש פאה נכרית היא — משום שלא מבינים בשכל האישי שיש צורך בזה. מדוע אין סומכים על הקב"ה? כשמצווים "להשקיע דולר אחד", ומבטיחים תמורתו "מאה אלף דולר" — הרי אפילו על הספק כדאי לעשות זאת!

ג. החילוק בין פאה נכרית למטפחת הוא בכך, שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה על אתר, ובנוגע למטפחת יש ברירה להסירה. למשל, כשיושבים במסיבת אנשים, הרי כשהאשה חבושה פאה נכרית, אפילו אם ייכנס "פרעזידענט אייזענהאָווער" — לא תסיר את הפאה, משא"כ בנוגע למטפחת — קל להסירה.

הטענה שלא סוכם ע"ד חבישת פאה נכרית מקודם (קודם החתונה) — אינה טענה כלל: וכי זהו ענין שצריך לעשותו כדי לקיים הבטחה? ! דבר זה צריך לעשות — משום שהוא מביא הצלחה ואושר אמיתי לבעל, לאשה, לבנים ולבני־בנים.

פעם היו מגלחים את הראש לגמרי; מאוחר יותר נעשה המנהג לחבוש פאה נכרית ע"ג השיער. ובפרט בזמננו, שאפשר להשיג פאה נכרית בכל הצבעים, והיא נראית יפה עוד יותר מהשיער שלה עצמה.

תחבונן האשה בעצמה (ואין צורך לשם כך בהתכוננות גדולה של שעה או מחצית השעה) מהי הסיבה האמיתית לכך שהיא אינה רוצה לחבוש פאה נכרית אלא מטפחת — כיון שיודעת היא שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה להסירה כשהיא יושבת במסיבה או הולכת בשוק, משא"כ

(הרכנית שטערנא שרה ג"ע) חבשה פאה נכרית לראשונה, ה' זה אז דבר חדש, ודיברו אודותי, כיון שעדיין לא ה' אז המנהג לחבוש פאה נכרית.

5) ראה גם תורת מנחם — התועודיות ח"ה ע' 109.

6) נשיא ארה"ב באותה עת (המור"ל).

7) כאשר אמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר

בנוגע למטפחת יודעת היא שיש לה ברירה, שכיכלתה להסיטה למעלה יותר ויותר, או לפעמים להסירה לגמרי. ודבר זה ידוע הרבה מהמציאות. יכולה היא לטעון, שהיא תלך לבושה במטפחת כראוי. — בודאי שטוב הדבר אם יהי' כך, אבל מהמציאות יודעים שאין הדבר כן.

וא"כ, לשם מה תקבל על עצמה נסיון גדול כ"כ? — אנו מבקשים בכל יום קודם התפלה "ואל תביאנו לא לידי נסיון", וא"כ, כיצד יתכן שרוצה לקבל על עצמה נסיון כזה? מי לנו גדול מדוד המלך, שהגמרא⁸ אומרת עליו שהרגו להיצה"ר לגמרי, ומ"מ גם הוא נכשל בנסיון⁹.

אפילו ה"רפורמים" אינם אומרים שחבישת פאה נכרית היא "אנטי־מוסרית" ("אַנטי־מאַראַליש אָדער אַנטי־עטיש"); הם אומרים רק שזוהי "אופנה ישנה" ("אַלט־מאָדיש"). וא"כ, ממה חוששים? — יאמרו שהולכת כאן בת ישראל.

ד. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפרי¹⁰, כיצד קרה הדבר שבפראנקפורט היו יהודים אדוקים ביותר בתומ"צ, ששמם התפרסם ("זיי האָבן גע'ש'ט") בכל גרמניא באדיקותם, אף שבתחילה היו שם כל ה"משכילים" הגדולים. דבר זה קרה על־ידי שלוש נשים מישראל, שהתעקשו אז בתוקף על חבישת "פאה נכרית", על טהרת המשפחה ועל חינוך הכשר לילדיהן, והדבר פעל גם על אנשים ונשים אחרים, ובמשך הזמן עדה שלמה מישראל בפראנקפורט נשתנתה לטוב.

*

ה. כמו כן בנוגע ל"טלוויזיא" ("טעלעוויזשאַן"): זוהי פרצה גדולה שאין כמותה. אפילו הגויים יצאו עתה ברעש נגד ה"טלוויזיא", המביאה הרס וחורבן ("מאַכט אַ תל") על הילדים, וחושבים כיצד לחזור מזה עד כמה שאפשר. אבוי לנו ("אָך און וויי") שבני צריכים ללמוד מהגוים. ובפרט מה שאירע לאחרונה עם ארבעה ילדים מישראל¹¹, ומקרים דומים נוספים של הרג ורצח בני־אדם. הכל מודים שאחת הסיבות לכך היא — ה"טלוויזיא" והסרטים, שבהם מתבוננים בבני־אדם ההורגים ויורים זה בזה.

(11) אגרות־קודש שלו ח"ג ע' תקכד. וראה גם אגרות־קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ריש ע' שמב.

(12) שהואשמו ברצח ר"ל (המור"ל).

(8) נוסח ברכות השחר.

(9) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה. סוטה פ"ה ה"ה.

(10) ראה סנהדרין קז, א.